

**ПАПКА З
НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ**

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді — це комплексна системна й цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління (учнів, вихованців):

- високої патріотичної свідомості
- почуття вірності
- любові до Батьківщини
- турботи про благо свого народу
- готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку з захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Ключовий пріоритет національно-патріотичного виховання — формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Завдання закладів освіти — так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-учителів, шкільне середовище виховували дітей у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності.

Мета заходів національно-патріотичного виховання у навчальних закладах — сприяти набуттю дітьми та молоддю досвіду патріотичних дій, вихованню в дусі патріотичного обов'язку.

Принципи національно-патріотичного виховання

<ul style="list-style-type: none">• принцип національної спрямованості виховання	<ul style="list-style-type: none">• формування у молоді:<ul style="list-style-type: none">○ національної свідомості○ любові до України○ свого народу○ шанобливого ставлення до української культури○ здатності зберегти національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • принцип культуровідповідності 	<ul style="list-style-type: none"> • виховання — культуротворчий процес задля формування базової культури особистості на основі набутого морально-етичного досвіду людства
<ul style="list-style-type: none"> • принцип гуманізації виховного процесу 	<ul style="list-style-type: none"> • акцент на особистості як на вищій цінності
<ul style="list-style-type: none"> • принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії 	<ul style="list-style-type: none"> • учасники виховного процесу: <ul style="list-style-type: none"> ○ виступають рівноправними партнерами у спілкуванні ○ беруть до уваги точку зору один одного ○ визнають право на відмінності у поглядах ○ узгоджують свої світоглядні позиції
<ul style="list-style-type: none"> • принцип цілісності 	<ul style="list-style-type: none"> • організація виховання як системного педагогічного процесу, спрямованого на: <ul style="list-style-type: none"> ○ гармонійний та різнобічний розвиток особистості ○ формування цілісної картини світу ○ забезпечення наступності напрямів та етапів виховної роботи
<ul style="list-style-type: none"> • акмеологічний принцип 	<ul style="list-style-type: none"> • орієнтація виховного процесу на вищі морально-духовні досягнення й потенційні можливості особистості • створення умов для досягнення життєвого успіху • розвиток індивідуальних здібностей
<ul style="list-style-type: none"> • принцип особистісної орієнтації 	<ul style="list-style-type: none"> • розуміння того, що загальні закони психологічного розвитку проявляються у кожній людині своєрідно й неповторно
<ul style="list-style-type: none"> • принцип життєвої творчої самодіяльності 	<ul style="list-style-type: none"> • становлення особистості як творця свого життя, який: <ul style="list-style-type: none"> ○ здатен приймати особисті рішення ○ нести за відповідальність за свої рішення

	<ul style="list-style-type: none"> ○ повноцінно жити і активно діяти ○ постійно самовдосконалюватися ○ адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни
<ul style="list-style-type: none"> • принцип толерантності 	<ul style="list-style-type: none"> • інтегрованість української культури в європейський та світовий простір • формування у вихованців відкритості, толерантного ставлення до цінностей, відмінних від національних ідей, до культури, мистецтва, вірувань інших народів • здатність диференціювати спільне та відмінне в різних культурах • сприйняття української культури як невід'ємної частини загальнолюдської

Цілі виховних завдань патріотичного виховання:

- утверджувати в свідомості й почуттях учня патріотичні цінності, переконання і повагу до культурно-історичного минулого України
- виховувати повагу до Конституції, законів України, державної символіки
- укріплювати розуміння взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю
- сприяти набуттю здобувачами освіти патріотичного досвіду на основі:
 - готовності до участі в процесах державотворення
 - уміння визначати форми й способи участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади
 - спроможності дотримувати законів і захищати права людини
 - готовності взяти на себе відповідальність
 - здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів
- формувати мовленнєву культуру, толерантне ставлення до інших народів, культур і традицій
- утверджувати гуманістичну моральність як основу громадянського суспільства

- культивувати кращі риси української ментальності, як-то працелюбність, свободолюбство, справедливість, доброта, чесність, бережне ставлення до природи
- підвищувати престиж військової служби, культивувати ставлення до солдата як до захисника Вітчизни, героя
- виховувати нетерпимість до українофобства, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму тощо.

Заходи національно-патріотичного виховання

Задля виконання завдань національно-патріотичного виховання ІМЗО рекомендує розвивати у навчальних закладах мережу історичних клубів, аби учні мали можливість глибше ознайомитися з історією рідного краю та держави. Приміром, представляючи маловідомі факти минулого українського народу, можна використовувати проекти Українського інституту національної пам'яті.

Героїчні й водночас драматичні події останнього часу спонукають до оновлення експозицій шкільних музеїв та кімнат бойової слави, зокрема щодо інформації про учасників АТО та волонтерів.

На часі — використання всіх можливостей музейної педагогіки у музейних залах, світлицях.

Варто зауважувати також на волонтерській діяльності педагогів, учнів, батьків як такої, що сприяє встановленню соціальних зв'язків, набуттю дітьми шанобливого й відповідального ставлення, формуванню соціально значущої ініціативності, прагнення пожертвувати в ім'я України вільним часом, здійснити альтруїстичний вчинок.

Важливим чинником національно-патріотичного виховання є феномен Майдану — промовистого свідчення жертвності заради безумовного дотримання прав людини та поваги до людської гідності, обстоювання загальнонаціональних інтересів відмовою від особистого заради досягнення спільної мети.

20 лютого, у День Героїв Небесної Сотні, рекомендовано вшанувати подвиг Героїв Небесної Сотні, провівши в усіх навчальних закладах:

- єдиний урок
- загальношкільну лінійку

- позакласні виховні заходи.

Зміст виховних заходів має позиціонувати Майдан як форму небаченого дотепер у світовій історії мирного колективного протесту українців у відповідь на порушення базових прав людини і громадянина з боку недемократичного політичного режиму в країні.

Особливою формою роботи має стати створення та популяризація діяльності регіональних Центрів військово-патріотичного виховання дітей та молоді. Головними завданнями Центрів є:

- фізична і професійна підготовка дітей та учнівської молоді до служби в Збройних Силах України
- патріотичне виховання на традиціях українського козацтва
- пропаганда здорового способу життя
- волонтерська та пошукова робота
- проведення масових заходів, спрямованих на підвищення рівня знань молоді про стандарти НАТО та престижності проходження військової служби за контрактом у Збройних Силах України.

Форми національно-патріотичного виховання

Форми, методи та прийоми роботи з національно-патріотичного виховання доречно обирати з огляду на вікові особливості учнів, уподобання й інтереси, традиції навчальних закладів і місцевих громад, можливості навчального закладу тощо.

З-поміж популярних форм національно-патріотичного виховання виокремлено такі, як:

- інтерактивна патріотична зарядка
- творчий проект «Алфавіт мого міста»
- тематичний (національно-патріотичний) клуб вихідного дня
- майстер-клас із виготовлення арт-листівок для українських воїнів
- колективна гра зі створення панно «Україна — моя країна!»
- авторський стріт-арт на асфальті крейдою (малюнок і назва)
- гра-репортаж «Видатні імена сучасної України»
- звіт-мандрівка «Сюжетні замальовки рідного краю»
- патріотичний флеш-моб

- презентація ролику (мультфільму) на патріотичну тематику, виготовленого дітьми
- зустрічі з цікавими земляками-патріотами
- акція-пересувна виставка «Маємо знати свої права»
- реконструкція історичних подій
- виготовлення плакатів чи постерів (вітальних, узагальнюючих, символічних)
- портфоліо родинних реліквій і чи традицій
- написання книги пам'яті (родини, школи, району, міста)
- станційні ігри (квест «Знайди Декларацію — врятуй незалежність»)
- створення інфографіки (шевронів, подій)
- «живий музей»
- реальні або віртуальні подорожі (історичними музеями України чи місцями історичних подій)
- конкурси есе, біографічних розвідок
- тренінги (міні-, презентаційні, інформаційно-просвітницькі)
- флеш-моби (візуалізація державних чи національних символів, контурів кордонів України)
- лото «Меморі» (створення карток на запам'ятовування дат, назв місць, діячів та їхніх висловлювань, пов'язаних із здобуттям Україною незалежності, Днем Конституції та програвання)
- кастинг і розучування патріотичних пісень.

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом по школі
від _____ № _____

ПЛАН ЗАХОДІВ
з національно-патріотичного виховання
у СПШ № 28 СМР на 2023/2024 навчальний рік

№ з/п	Назва заходу	Строки виконання	Відповідальні
1.	Систематизувати нормативно-правову базу навчального закладу щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді	IV квартал 2023 р.	Заступник директора школи з виховної роботи
2.	Розробити річний та перспективний плани роботи щодо національно-патріотичного виховання на 2023/2024 рік.	IV квартал 2023 р.	Заступник директора школи з виховної роботи
3.	Популяризувати на конференціях, круглих столах і широко висвітлювати у друкованих засобах, навчально-методичній літературі факти і події, що свідчать про колективну й індивідуальну боротьбу за незалежність України у ХХ столітті, перерахованих у Законі України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» (№ 25-38-1 від 07.04.2015 р.)	Постійно	Класні керівники, вчителі історії.
4.	Проводити науково-дослідницьку та освітньо-просвітницьку роботу, яка передбачає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України (Київська Русь,	Постійно	Класні керівники, вчителі історії.

	Велике князівство Литовське, Військо Запорізьке, Гетьманщина, діяльність Українських урядів 1917-1921 років, інші визвольні проекти), включно з проведенням фотовиставок, організацією музейних експозицій, проведенням дискусій, круглих столів із застосуванням регіональних традицій, свідчень усної історії національно-визвольної боротьби українського народу		
5.	Забезпечити проведення тижнів правової освіти та національно-патріотичного виховання, спрямованих на розвиток у дітей та молоді почуття власної гідності, усвідомлення своїх прав і місця у суспільстві, можливості реалізації своїх прав у поєднанні з виконанням обов'язків	Жовтень 2023 р. - лютий 2024 р., щороку	Соціальний педагог, класні керівники, вчитель правознавства
6.	Проводити у навчальному закладі спеціальні уроки, конкурси, фестивалі з відзначення Дня української писемності та мови	9 листопада 2023 р.	Заступник директора школи з виховної роботи вчителі української мови
7.	Започаткувати Всеукраїнський місячник у рамках проведення Міжнародного місячника шкільної бібліотеки «Виховуємо громадянина – патріота України»	Травень 2024 р.	Заступник з виховної роботи, класні керівники, шкільний бібліотекар
8.	Організовувати пошукову роботу, залучивши дітей, учнів та педагогічний колектив до пошуку,	Постійно	Заступник з виховної роботи,

	охорони, збереження народної культурної спадщини України (пісні, легенди, перекази тощо). Поповнювати матеріалами шкільні сайти		педагогічний колектив
9.	Включити до плану виховної роботи школи: творчі завдання з національно-патріотичної тематики, конкурси; тематичні виставки дитячої творчості; міні-проекти за участю батьків: світ професій, сімейні династії, захисники Вітчизни у моїй родині; шкільні та родинні екологічні проекти	Протягом року	Заступник з виховної роботи, педагог-організатор
10.	Спланувати та провести виховні години у формі: постановок українських народних та сучасних казок; зустрічей з волонтерами, учасниками АТО; воїнами ЗСУ. майстер-класів за участю дітей та батьків з виготовлення сувенірів для бійців Української армії	Протягом року	Заступники з виховної роботи, класні керівники
11.	Впровадити виховні проекти: «Рідний край, де ми живемо, Україною зовемо» (літературно-музичні композиції за творами українських дитячих письменників і композиторів); «Я і моя родина – казковий дивосвіт» (літературно-музичні композиції за творами українських дитячих письменників і композиторів); «Моя маленька батьківщина» (презентація виставки творчих робіт дітей та батьків за творами українських дитячих письменників)	Листопад 2023 р. Вересень 2023 р. Лютий 2024 р.	Заступник з виховної роботи, класні керівники

12.	Проводити конкурси дитячої зображувальної творчості «Слава українським військовим», «У світі немає кращої країни, ніж Україна», «Планета дружби» малюнків; оберегів, організувати написання листів бійцям ЗСУ.	Постійно	Заступник з виховної роботи, педагог - організатор
13.	Прищеплювати любов до української мови через спеціально організовані уроки: «Свято рідної мови», «Мужай, прекрасна наша мова», «Шевченківське слово»	Листопад, Лютий, Березень	Заступник директора школи з виховної роботи вчителі української мови
14.	Використовувати на заняттях фізичної культури українські народні ігри	Постійно	Вчитель фізичної культури
15.	Запровадити цикл бесід, спрямованих на розкриття традицій української культури, ознайомлення дітей з фольклором (традиції, ігри та ін.)	Постійно	Заступник директора школи з виховної роботи, класні керівники
16.	За можливості організувати системну екскурсійну діяльність дітей та учнівської молоді, поїздки-обміни учнівських та студентських груп, відвідування визначних історичних місць та ознайомлення з пам'ятками української історії та культури	Протягом року	Педагог - організатор
17.	Проводити благодійні акції на підтримку Збройних сил України	Протягом року	Педагог - організатор
18.	Долучатися до акцій для ВПО.	Протягом року	Педагог - організатор

19.	Організувати і провести Всеукраїнську туристсько-краєзнавчу онлайн-експедицію «Моя Батьківщина – Україна»	IV квартал 2023 р. – I квартал 2024 р.	Педагог – організатор, вчитель географії
20.	Розпочати навчальний рік Уроком мужності і милосердя під девізом «Ми - нація єдина, твої ми діти Україно!», поглибити знання учнів про історію, природні ресурси, культурну спадщину України; формувати культуру взаємовідносин між людьми, повагу до традицій і звичаїв українського народу; виховувати почуття патріотизму; сприяти розвитку пізнавального інтересу	1 вересня 2023 р.	Заступник директора школи з навчальної роботи, класні керівники
21.	Активізувати роботу та організувати проведення з дітьми та учнівською молоддю: - безстрокові акції «Ми разом», спрямованих на допомогу пораненим військовим (1-4 кл.); - благодійної акції «З вірою в серці», спрямованої на підтримку захисників нашої країни, їхніх дітей та родин, медичних працівників і волонтерів (1-4 кл.); - мітингу-реквієму на вшанування Героїв Небесної Сотні (1-4 кл.); - зустрічей з воїнами-учасниками російсько-української війни «В родинному колі» (1-4 кл.)	Протягом року	Заступник директора школи з виховної роботи, класні керівники
22.	Проводити тематичні заходи, присвячені героїчним подвигам українських воїнів, боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України: - до утворення Української Повстанської Армії (14.10.1942 р.);		Педагог – організатор, класні керівники, вчителі історії

	<ul style="list-style-type: none"> - до дня Соборності України; - до святкування дня Гідності та Свободи 	<p>14.10</p> <p>22.01</p> <p>22.11</p>	
23.	<p>Забезпечити організацію перегляду та обговорення учнями вітчизняних художніх і документальних фільмів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Між Гітлером і Сталіним. Україна в II Світовій війні», 2002 рік, авт. – Святослав Новицький; - «Війна – український рахунок», 2002 рік, авт. – Сергій Буковський; - «Війна без переможців» 2003 рік, авт. – Ігор Чижов; - «ОУН-УПА: війна на два фронти», 2006 рік, авт. – Андрій Санченко; - «УПА. Третя сила», 2007 рік, авт. – Сергій Братішко, Віталій Загоруйко; - «1377 спалених заживо», 2009 рік, авт. – Іван Кравчишин; - «Поводир», 2014 рік, авт. – О.Г. Санін 	Протягом року	Педагог – організатор, класні керівники, вчителі історії
24.	Взяти участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції з військово-патріотичного виховання	Квітень 2024р.	Заступник директора школи з виховної роботи
25.	Проводити раз на рік фестивалі патріотичної пісні; святкування Дня Примирення, Дня Збройних Сил України, Дня призовника, захисника Вітчизни, відзначення дня пам'яті Героїв Крут, Дня Соборності України	Протягом року	Заступник директора школи з виховної роботи, вчитель музики

Національно-патріотичне виховання в контексті реалізації завдань Програми «Основні орієнтири виховання учнів 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України»

Варто усвідомити, що серед усіх напрямів виховання лише національно-патріотичне на сьогодні є найважливішою складовою національної безпеки України. Основою змісту виховної роботи мають бути історичні аспекти становлення державності, героїка визвольних рухів, славні традиції козацтва. І особливу увагу варто приділяти малознайомим сторінкам історії українських збройних сил – дружин княжої епохи, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії. Патріотичне виховання повинно враховувати регіональний аспект.

Молодь з нашою допомогою повинна зрозуміти, що шлях цей непростий і неблизький, але іншого немає: тільки всебічно освічена, вихована, національно орієнтована, життєво компетентна людина-громадянин здатна зберегти свою національну ідентичність та забезпечити благополуччя і своєї сім'ї, і країни. А суспільство й політики мають нарешті усвідомити: нам потрібні лідери здатні забезпечити критичну трансформацію суспільної свідомості, суспільство має продукувати не товари й послуги, а й ЛЮДИНУ. Економіка повинна фактично трансформуватися в педагогіку або принаймні навчитися вирішувати педагогічні завдання в процесі виробництва. Патріот має формуватися і в дитячому садку і в школі і в університеті, і на виробництві. Лише тоді можливий ривок вперед.

Кожна перемога України, на жаль, омита кров'ю її найкращих синів. З кінця 2013 року мільйони наших співвітчизників вийшли на Майдани відстоювати євроінтеграцію, право на справедливість та чесність, нормальне життя кожного громадянина України. Мирні акції переросли у революцію Гідності.

Відстоюючи честь і волю своїх сімей, міст, країни, у боротьбі загинули мужні, сильні духом, віддані високим ідеалам добра і справедливості, юнаки та чоловіки. Все сталося раптово і країну охопив траур та сум за втраченими молодими життями, які полягли за незалежність нашої держави. Герої Небесної сотні назавжди закарбовані в історії України, а найголовніше – у наших серцях. Тепер завдання кожного – не зганьбити і не зневажити жертвність славних активістів. А своїм життям, поглядами, вчинками продовжити їхні починання.

Сучасний зміст виховання дітей та учнівської молоді в Україні - це науково обґрунтована система загальнокультурних і громадянських цінностей та

відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризують її ставлення до суспільства і держави, інших людей, праці, природи, мистецтва, самої себе. Виховання здійснюють для ідентифікації вихованця із загально визнаними цінностями і якостями та самореалізації його сутнісних сил. Система цінностей і якостей особистості розвивається і виявляється через її власне ставлення.

Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави виявляється у патріотизмі, правосвідомості, політичній культурі та культурі міжетнічних відносин.

Патріотизм виявляється в любові до Батьківщини, свого народу, турботі про його благо, сприянні становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовності відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею, повазі до українських звичаїв і обрядів, усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, досконалому володінні української мовою. **Розвинена правосвідомість** виявляється в усвідомленні особистістю своїх прав, свобод, обов'язків, свідомому ставленні до законів та державної влади. **Політична культура** — це політична компетентність (наявність знань про типи держав, політичні організації та інституції, принципи, процедури й регламенти суспільної взаємодії, виборчу систему), а також лояльне й водночас вимогливе ставлення громадян до держави, її установ, органів влади, здатність брати активну участь в ухваленні політичних рішень. Культура міжетнічних відносин передбачає поважне ставлення дітей та учнівської молоді до прав людини; сформованість інтересу до представників інших народів; толерантне ставлення до їхніх цінностей, традицій, мови, вірувань; вміння гармонізувати свої інтереси з етнічними та релігійними групами заради громадянської злагоди.

У молодшому шкільному віці у дитини формується здатність пізнавати себе як члена сім'ї, родини, дитячого об'єднання; як учня, жителя міста чи села; виховується любов до рідного дому, школи, вулиці, своєї країни, її природи; до рідного слова та державної мови, побуту, традицій, культурних особливостей як рідного, так й інших етносів українського народу.

У підлітковому віці виховується духовно-осмислений, рефлексивний патріотизм, який поєднує любов до свого народу, нації, Батьківщини з почуттям поваги до інших народів, своїх і чужих прав та свобод.

Тому у старшому шкільному віці пріоритетними рисами ціннісного ставлення до Батьківщини є відповідальність і дієвість. Старшокласники не лише ідентифікують себе з українським народом, але й прагнуть жити в Україні, пов'язати з нею свою долю, служити Вітчизні на шляху її національного демократичного відродження; працювати на її благо, захищати її; поважати Конституцію України і дотримуватися Законів; володіти рідною та державною мовою; визнавати пріоритети прав людини, поважати свободу, демократію, справедливість.

Початкова школа

Виховні досягнення

Сформованість основних понять про народ, націю, суспільство, державу:

- почуття поваги та гордості до рідного краю, народу, мови;
- відчуття себе громадянином України, шанування державних символів, Конституції України;
- любові до культури свого народу, його традицій, звичаїв і обрядів;
- розуміння правил взаємодії людей у колективі, суспільстві та безконфліктність їх спілкування, толерантного ставлення до представників інших національностей, шанобливого ставлення до їх культури, релігій, традицій.

Тематичний зміст виховної діяльності

1 клас

"Та земля мила, де мати народила", "Моя рідна Україна", "Символи моєї держави", "Знай і поважай Герб, Прапор і Гімн своєї Батьківщини", "Ми — українці", "У країні рідної мови", "Мова", "Наша мова — солов'їна".

2 клас

"Наша Вітчизна — Україна", "У нас одна Батьківщина — наша рідна Україна", "Ми — українці", "Я — син своєї землі", "Українці за кордоном", "Славетні українці", "Кожному миле його слово рідне", "Я маю право... кожна людина має право".

3 клас

"Я — маленький громадянин", "Ми всі – єдина сім'я", "Чи знаєш ти свій край?", "Древня столиця України", "Легенди нашого краю", "Вулицями рідного міста (села)", "Година пам'яті", "Моральні цінності мого народу. Традиції поваги, турботи, співчуття й допомоги людям", "Моя мала Батьківщина", "Мій рідний край", "Рід, родина, рідня", "Моя рідна вулиця", "Пам'ятаймо героїв", "Мої права та обов'язки", "Дитяча праця і права дитини".

4 клас

"Одна-єдина на цілім світі...", "Я — громадянин України і пишаюсь цим", "Люби і знай свій рідний край", "Люди, які прославили мій край", "Сторінки історії мого міста (села)", "І живе калина на папері", "Всі народи України живуть в злагоді та мирі", "Шануймося, бо ми того варті".

Основною метою національно – патріотичного виховання є формування національно - свідомого громадянина на шляху демократичного розвитку нашої держави. Адже саме українцям притаманні любов до рідної землі, гордість за своє історичне минуле, повага до звичаїв, традицій, культури, духовних надбань нашого народу. Для українського народу патріотизм був і є найбільшою національною цінністю. Працюючи над реалізацією Концепції національно - патріотичного виховання, педагогічний колектив всю виховну роботу спрямовує на виховання свідомого громадянина, патріота України.

I. ПЛАНУВАННЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ.

У річному плані роботи закладу освіти записано, що завданнями національного виховання учнів є:

- формування національної свідомості, гідності громадянина, виховання поваги й любові до рідної землі й українських традицій;
- вироблення чіткої громадянської позиції, прищеплення дітям віри у верховенство закону, який є єдиною гарантією свободи;
- підняття престижу української мови в побутовому середовищі, забезпечення і розвиток україномовного освітнього простору;

- формування у суспільній свідомості переваг здорового способу життя, культу соціально активної, фізично здорової та духовно багатой особистості;
- створення необхідних умов для ефективного розвитку учнівського самоврядування, виявлення його потенційних лідерів та організаторів;
- забезпечення високого рівня професійності та вихованості молодой людини, сприяння розвитку індивідуальних здібностей, таланту та самореалізації;
- плекання поваги до своєї школи, дотримання і розвиток традицій навчального закладу.

ПЛАН ВИХОВНОЇ РОБОТИ ВКЛЮЧАЄ ТАКІ ОСНОВНІ РОЗДІЛИ:

- робота з батьками та громадськістю школи;
- робота з класними керівниками;
- концептуальні засади виховання (заходи щодо реалізації громадянського, національно-патріотичного, морального, екологічного, здоров'язберігаючого виховання);
- основні орієнтири виховання покладені в основу помісячного плану виховної роботи школи.

Виховні плани класних керівників складені за розділами Основних орієнтирів виховання учнів 1-11 класів. Вони включають в себе загальношкільні та класні заходи, індивідуальну роботу з батьками, учнями та представниками місцевого самоуправління.

В закладі освіти постійно функціонує волонтерський загін «Золоті серця».

II. НОРМАТИВНА БАЗА, ДОКУМЕНТАЦІЯ.

У закладі освіти є повний перелік нормативно-правового та методичного забезпечення виховного процесу . По основних напрямках виховання заведені окремі папки, де є головні документи: Концепція Національно-патріотичного виховання та заходи про її реалізації, Концепція громадянського виховання та заходи по її реалізації і т.д.

Книги протоколів педагогічних рад, нарад при директору, протоколи м/о класних керівників в наявності.

III. ВИКОНАННЯ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ.

Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання внесені до плану роботи закладу освіти та до виховних планів класних керівників.

Заклад освіти багато років працює в рамках проектної технології. Кожен дитячий колектив досліджує і реалізовує свій виховний проект.

КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Становлення української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на Людину, її духовну культуру й визначають основні напрями виховної роботи з молоддю та модернізації навчально-виховного процесу.

Ідеалом виховання виступає різнобічно та гармонійно розвинений національно свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, здатний до саморозвитку та самовдосконалення.

Головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді є формування у особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе, активної за формою та моральної, за змістом, життєвої позиції.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючий чинник розвитку суспільства й нації в цілому. Форми й методи виховання базуються на українських народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки й психології.

Сьогодні сформоване соціальне замовлення на ефективні виховні системи й технології. Зростає увага до виховання засобами музеїв, театральної педагогіки, дитячого та юнацького спорту. Створюються реальні умови для прояву творчих здібностей молодих людей. Сучасна молодь добре інформована щодо процесів в

різних сферах науки, техніки, соціального життя; динамічно оволодіває сучасними комунікаційними технологіями.

Усе це створює сприятливі умови для розвитку національно-патріотичного виховання як пріоритетної сфери соціального життя країни, підвищення його статусу та розвитку потенціалу, досягнення якісно нових результатів у духовно-моральному, патріотичному, трудовому, художньо-естетичному, екологічному вихованні підростаючого покоління.

Сучасний етап розвитку України особливо потребує від органів державної влади та суспільних інституцій здійснення системних заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання молоді, зокрема з огляду на потребу підготовки потенційних кандидатів для прийняття на державну, військову службу.

Концепція розроблена на виконання Указу Президента України від 03.07.2008 № 616/2008 "Про проведення у 2009 році в Україні Року молоді", з урахуванням норм Указу Президента України від 25.10.2002 № 948 "Про затвердження Концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді", Постанови Верховної Ради України від 22.05.2003 № 865 "Про заходи Кабінету Міністрів України щодо захисту національних інтересів держави у сферах національно свідомого і патріотичного виховання молодого покоління та забезпечення умов його розвитку" та пропозицій центральних, місцевих органів виконавчої влади та молодіжних громадських організацій.

1. Мета та завдання Концепції національно-патріотичного виховання молоді

Мета Концепції національно-патріотичного виховання (далі - Концепція) полягає у створенні методологічних засад для системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади і громадськості щодо виховання молодої людини - патріота України, готового самовіддано розбудувувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури.

Національно-патріотичне виховання є складовою загального виховного процесу підростаючого покоління, головною метою якого є набуття молодими громадянами соціального досвіду, готовності до виконання громадянських і

конституційних обов'язків, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування особистісних рис громадянина Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури.

Здійснення системного національно-патріотичного виховання є однією з головних складових національної безпеки України.

Національно-патріотичне виховання формується на прикладах історії становлення Української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, досягнень у галузі політики, освіти, науки, культури і спорту.

Національно-патріотичне виховання включає в себе соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти, охоплює своїм впливом усі покоління, пронизує всі сторони життя: соціальну-економічну, політичну, духовну, правову, педагогічну, спирається на освіту, культуру, науку, історію, державу, право.

Це передбачає визначення і реалізацію першочергових і перспективних заходів, спрямованих на формування громадсько активної життєвої позиції молодих громадян, психологічної готовності до добровільного вступу на державну, військову службу та зразкове виконання службових обов'язків.

Концепція передбачає створення цілісної системи національно-патріотичного виховання молоді шляхом реалізації таких виховних завдань:

- забезпечення сприятливих умов для самореалізації особистості в Україні відповідно до її інтересів та можливостей;
- виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки - Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь;
- сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;
- формування мовної культури, оволодіння та вживання української мови як духовного коду нації;
- формування духовних цінностей українського патріота: почуття патріотизму, національної свідомості, любові до українського народу, його історії, Української Держави, рідної землі, родини, гордості за минуле і

сучасне на прикладах героїчної історії українського народу та кращих зразків культурної спадщини;

- відновлення і вшанування національної пам'яті;
- утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку Збройних Сил у відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян від княжої доби, Гетьманського козацького війська, військ Української народної республіки, Січових стрільців, Української повстанської армії до часів незалежності;
- формування психологічної та фізичної готовності молоді до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави, підвищення престижу і розвиток мотивації молоді до державної та військової служби;
- відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили військово-патріотичного виховання молоді;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, людей похилого віку, турбота про молодших та людей з особливими потребами;
- консолідація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій щодо національно-патріотичного виховання;
- сприяння діяльності установ, навчальних закладів, організацій, клубів та осередків громадської активності, спрямованих на патріотичне виховання молоді;
- підтримання кращих рис української нації - працелюбності, прагнення до свободи, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини;
- створення умов для розвитку громадянської активності, професіоналізму, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможності громадянина, а відтак, держави;
- сприяння розвитку фізичного, психічного та духовного здоров'я; задоволення естетичних та культурних потреб особистості;

- виховання здатності протидіяти проявам аморальності, правопорушень, бездуховності, антигромадської діяльності;
- створення умов для посилення патріотичної спрямованості телерадіомовлення та інших засобів масової інформації при висвітленні подій та явищ суспільного життя;
- реалізація індивідуального підходу до особистості та виховання.

2. Принципи національно-патріотичного виховання:

Запорукою ефективності виховного процесу є органічне поєднання системи принципів національно-патріотичного виховання в цілісну систему, яка забезпечує досягнення відповідних результатів - міцно і органічно засвоєних загальнолюдських і українських національних цінностей.

Основними принципами національно-патріотичного виховання є:

- **принцип національної спрямованості виховання**, який передбачає формування у молоді національної свідомості, любові до України, свого народу, шанобливого ставлення до його культури, здатності зберегти свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави;
- **принцип культуровідповідності**, який передбачає виховання як культуротворчий процес, спрямований на формування базової культури особистості, базуючись на набутому морально-етичному досвіді людства.
- **принцип гуманізації** виховного процесу зосереджує увагу на особистості як вищій цінності.
- **принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії** передбачає, що учасники виховного процесу виступають рівноправними партнерами у процесі спілкування,

беруть до уваги точку зору один одного, визнають право на її відмінність від власної, узгоджують свої позиції.

- **принцип цілісності** означає, що виховання організовується як системний педагогічний процес, спрямований на гармонійний та різнобічний розвиток особистості, формування в неї цілісної картини світу, передбачає забезпечення наступності напрямів та етапів виховної роботи.
- **акмеологічний принцип** вимагає орієнтації виховного процесу на вищі морально-духовні досягнення і потенційні можливості особистості, створення умов для досягнення нею життєвого успіху, розвиток індивідуальних здібностей.
- **принцип особистісної орієнтації** означає, що загальні закони психологічного розвитку проявляються у кожній людині своєрідно і неповторно.
- **принцип життєвої творчої самодіяльності** передбачає становлення особистості як творця свого життя, який здатен приймати особисті рішення, і нести за них відповідальність, повноцінно жити і активно діяти, постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни.
- **принцип толерантності** передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, формування у вихованців відкритості, толерантного ставлення до цінностей, відмінних від національних ідей, до культури, мистецтва, вірувань інших народів, здатності диференціювати спільне та відмінне в різних культурах, сприймати українську культуру, як невід'ємну частину загальнолюдської.

3. Шляхи реалізації концепції національно-патріотичного виховання молоді

3.1. Розроблення та удосконалення нормативно-правової бази патріотичного виховання молоді:

- підготовка нормативно-правових актів з питань національно-патріотичного виховання молоді, внесення відповідних змін до законодавства;
- підготовка цільових програм національно-патріотичного спрямування з метою поліпшення вивчення української мови, історії, культури; сприяння розвитку професіоналізму, громадянської активності; популяризації здорового способу життя; підвищення престижу та привабливості державної та військової служби;

- визначення механізмів економічного стимулювання суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють підтримку заходів громадських організацій, спрямованих на патріотичне виховання молоді;
- розроблення порядку державного фінансування заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання молодих людей;
- розроблення положень про державні нагороди та відзнаки для вихователів, наставників за успіхи у патріотичному вихованні молоді.

3.2 Активізація діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері національно-патріотичного виховання молодого покоління:

- координація діяльності органів виконавчої влади всіх рівнів, місцевого самоврядування, навчальних і культурно-просвітницьких закладів, громадських організацій;
- забезпечення наступності та системності національно-патріотичного виховання;
- забезпечення проведення заходів, спрямованих на утвердження в свідомості громадян об'єктивної оцінки ролі українського війська в українській історії, спадкоємності розвитку збройних сил в відстоюванні ідеалів свободи та державності України і її громадян;
- втілення планів дій, спрямованих на реалізацію молоддю інтелектуальних та творчих проектів на благо України, поліпшення професійної орієнтації, розвиток мотивації до праці;
- залучення юнаків і дівчат до вивчення культури, історії України, пропагування кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, підтримка професійної та самодіяльної художньої творчості, діяльності творчих об'єднань, клубів за інтересами, фольклорних колективів;
- активне залучення до патріотичного виховання молоді діячів сучасної культури, мистецтва, науки, спортсменів;
- забезпечення активної участі молоді в заходах національно-патріотичного спрямування, у тому числі, приурочених загальнодержавним святам;

- залучення молоді до участі у державотворчому процесі, громадському русі задля розвитку політичної культури;
- популяризація молодіжного внутрішнього туризму, популяризація пам'яток української історії, культури та природи, історичних місць та подій, етнографії та життєписів відомих діячів;
- забезпечення проведення заходів спортивної підготовки, фізичного виховання, спрямованих на утвердження здорового способу життя молодих громадян та створення відповідних умов;
- сприяння розширенню контактів української молоді з закордонними українцями;
- удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів, що займаються питаннями патріотичного виховання дітей та молоді;
- сприяння роботі клубів за місцем проживання, центрів патріотичного виховання, позашкільних закладів та інших організацій, які здійснюють заходи з патріотичного виховання молоді;
- розроблення та реалізація планів дій та програм з патріотичного виховання молоді місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування разом з інституціями громадянського суспільства.

3.3. Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання молоді:

- розширення інформування молоді про заходи з відновлення та вшанування національної пам'яті;
- організація у теле-, радіопрограмах і в пресі постійно діючих рубрик, що популяризують українську історію, мову та культуру, досвід роботи з національно-патріотичного виховання різних соціальних інституцій;
- недопущення пропаганди в засобах масової інформації культу насильства, жорстокості і бездуховності, поширення порнографії та інших матеріалів, що підривають суспільну мораль та національні духовні цінності, заперечують суверенність Української Держави;
- підтримка україномовних молодіжних друкованих засобів масової інформації, теле- та радіопрограм, створення Інтернет-сторінок, що

популяризуватимуть українську історію, мову та культуру, досвід роботи з національно-патріотичного виховання;

- виробництво кіно- і відеофільмів, підтримка видання науково-популярної, наукової, художньої літератури національно-патріотичного спрямування.

3.4. Співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями:

- активне залучення до національно-патріотичного виховання молоді громадських організацій, використання їх досвіду і духовного потенціалу у вихованні патріотів України;
- відродження та розвиток українського козацтва як важливої громадської сили, здатної зробити вагомий внесок у національно-патріотичне виховання молоді, її підготовку до захисту Батьківщини;
- організаційна та фінансова підтримка на конкурсній основі програм, проектів громадських організацій, спрямованих на національно-патріотичне виховання молоді;
- підтримка засобів масової інформації, які діють при молодіжних і дитячих громадських організаціях та висвітлюють питання, спрямовані на національно-патріотичного виховання дітей і молоді;
- посилення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади стосовно національно-патріотичного виховання молоді;
- сприяння консолідації і координації діяльності громадських організацій при підготовці і проведенні заходів національно - патріотичного спрямування.

3.5. Посилення ролі родини у процесі національно-патріотичного виховання молоді:

- створення сприятливих умов для життєдіяльності сім'ї, належних умов для фізичного, інтелектуального, морально-естетичного, освітнього та духовного розвитку дітей та молоді на засадах національних традицій, педагогічної науки та кращого світового досвіду;
- підвищення педагогічної культури батьків, зокрема шляхом підготовки науково-популярної та методичної літератури з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді у сім'ї, активізація діяльності органів державної влади та громадських структур у цьому напрямі;

- проведення всеукраїнських заходів за участю батьківської громадськості, спрямованих на популяризацію кращого досвіду національно-патріотичного виховання;
- висвітлення у засобах інформації кращого досвіду родинного виховання.

3.6. Формування науково-теоретичних і методичних засад національно-патріотичного виховання молоді:

- здійснення заходів щодо розширення фактографічної бази історичних подій, публікація розсекречених архівних документів, видання історичної науково-популярної літератури, довідкових матеріалів про здобутки України за роки незалежності, книг національно-патріотичної спрямованості;
- включення проблематики національно-патріотичного виховання молоді до дослідницьких програм та планів наукових і навчальних закладів;
- підготовка та видання наукових праць, науково-методичних, навчальних посібників і рекомендацій з питань національно-патріотичного виховання молоді;
- розроблення та впровадження програм національно-патріотичного виховання молоді в закладах освіти;
- вивчення потреб молоді, зокрема шляхом проведення соціологічних досліджень;
- систематичне проведення наукових конференцій, семінарів з проблем національно-патріотичного виховання молоді;
- створення на базі навчальних закладів експериментальних майданчиків та лабораторій в наукових установах з проблем національно-патріотичного виховання;
- підвищення професійної кваліфікації педагогічних, соціальних працівників, інших фахівців з питань національно-патріотичного виховання, соціального становлення та розвитку молоді.

4. Очікувані результати впровадження Концепції

У результаті впровадження Концепції очікується:

- утворення патріотизму та національної самосвідомості молоді, поглиблення процесу формування основ гуманістичного світогляду; пріоритетності високих моральних, культурних, національних та загальнолюдських цінностей, що сприятиме зміцненню духовної, моральної єдності суспільства;
- формування в молоді характерних рис патріота: активна підтримка і розвиток Української державності, дотримання [Конституції України](#);

- дбайливе ставлення до національних багатств, рідної природи, готовність до захисту Батьківщини, пошана до історичної пам'яті, любові до рідної культури, мови, національних свят і традицій, збереження та зміцнення власного здоров'я;
- підвищення зацікавленості молоді щодо державної служби та служби у Збройних силах України, її готовності до захисту України, збереження та шанування національної пам'яті;
- збереження стабільності в суспільстві, соціальному та економічному розвитку країни, зміцнення її обороноздатності та безпеки;
- створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання молоді;
- консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління.
-

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Мета патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю дітьми та молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;

- культивування кращих рис української ментальності - працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукування зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

Нормативна база

[Лист МОН від 10.06.2022 № 1/6267-22 "Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України"](#)

[Наказ МОН від 06.06.2022 №527 "Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641"](#)

[Закон України від 18.01.2001 № 2235-III «Про громадянство України»](#)

[Закон України від 6.03.2003 № 602-IV «Про Державний Гімн України»](#)

[Закон України від 28.11.2006 № 376-V «Про голодомор 1932-1933 років в Україні»](#)

[Закон України від 9.04. 2015 № 315-VIII «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років»](#)

[Закон України від 09.04.2015 № 317-VIII «Про засудження комуністичного і націонал-соціалістичного \(нацистського\) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки»](#)

[Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи»](#)

[Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України»](#)

[Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України»](#)

[Указ Президента України від 11.02.2015 № 69/2015 «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні»](#)

[Указ Президента України від 22.02.2017 №17/2016 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917 – 1921 років»](#)

[Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 "Про Стратегію національно-патріотичного виховання"](#)

[Постанова Верховної Ради України від 28.01.1992 № 2067-XII «Про Державний прапор України»](#)

[Постанова Верховна Рада України від 19.02. 1992 № 2137-XII «Про Державний герб України»](#)

[Постанова Верховної Ради України від 18.12.2018 № 2654-VIII «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році»](#)

[Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 № 845 «Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання»](#)

[Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.09.2009 №1494 «Про затвердження Плану заходів щодо підвищення рівня патріотичного виховання учнівської та студентської молоді шляхом проведення на постійній основі тематичних екскурсій з відвідуванням об'єктів культурної спадщини»](#)

[Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.09.2000 № 439 «Про затвердження Рекомендацій щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України»](#)

[Наказ МОН від 31.03.2017 № 519 “Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки України щодо вшанування пам’яті Героїв Небесної Сотні”](#)

[Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2019 № 1038 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641»](#)

[Лист МОН від 16.08.2019 №1/9-523 "Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році"](#)